

En »ny« MILESTEN

Figur 1. Ole Rømer Helmilestone, 2 mil. Foto af forfatteren den 7. apr il 1997.

Af arkitekt Jens Johansen, Søllerød Museum
jjh@sollerod.dk

På en isnende kold vinterdag for nogle år siden, hvor søer og enge var dybt frosne, gik en ung mand langs bredden af Søllerød Sø. Da han nåede frem til søens vestende og nåede frem til det normalt sumpede terræn, der fører afløbet fra søen under Kongevejen ud til Vejle Sø, så han en påfaldende sten med en indhugget tekst med mere. Han fortalte om sine iagttagelser til Søllerød Museum, der straks begav sig til stedet for en nærmere undersøgelse, mens der endnu var farbart.

Det var en virkelig sensation, som den unge mand havde iagttaget. Det var intet mindre end en milesten, som man kun kendte én anden af. Men – som det skulle vise sig – den nyfundne var intakt.

Det drejer sig om en milesten – for 2 mil, med Christian den 5.s signatur hvorover en krone og med et kors øverst. Christian den 5. (1670-1699) befalede sin astronom, Ole Rømer, at opmåle rigets store veje, så man bedre kunne kende rigets

størrelse – og bedre kunne fastsætte posttakster. Opmålingen lå klar i 1697, og man har sikkert samtidig med opmålingen sat milepæle op. Oftest har det vel været træpæle, som snart forfaldt, men i en vis udstrækning er markeringen sket ved stenpæle. Der kendes en del kvartmilestene af Ole Rømer-type, de er små steler, med en fordybning øverst for hver kvartmil (altså henholdsvis en, to og tre fordybninger for $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ og $\frac{3}{4}$ mil). Disse sten er i mange tilfælde genbrugt ved senere vejanlæg i slutningen af 1700-tallet (med Frederik den Femtes navnetræk på – og så kan man finde fordybningerne på bagsiden).

De »store veje«, som Ole Rømer opmålte, har i visse tilfælde været såkaldte »kongeveje«, som blev anlagt i slutningen af 1500-tallet på kong Frederik den 2.s befaling. En af Frederik 2.s kongeveje løber fra København mod nord til Frederiksborg –

og den har passeret den uvejsomme rende mellem Søllerød Sø og Vejlesø. Der findes tydelige spor både på kort og i terræn af denne vej – og af, at der har stået en milesten her – som må være den nyfundne.

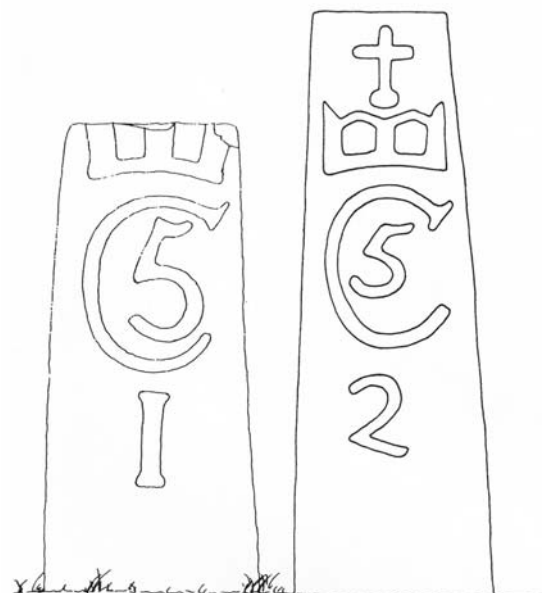
Den nyfundne milesten står indtil videre i en privat have. Man har fra Søllerød Kommune forsøgt at overtale ejeren til at overdrage den til kommunen med henblik på opstilling nær det oprindelige (nær ved Rådhuset). Det har hidtil ikke båret frugt – man må trøste sig med, at milestenen er omfattet af den automatiske beskyttelse under naturbeskyttelseslovens § 12. Den må således ikke flyttes uden tilladelse fra Kulturarvsstyrelsen.

Måske kan der ske en imødekommelse den dag, et forestående projekt ser dagens lys: Der planlægges nemlig en frilæggelse af en stump af Frederik den 2.s kongevej i Gels Skovs nordlige del – pegende netop imod stedet, hvor milestenen må have stået. ■

Figur 2.
De to hidtil kendte Ole Rømer
helmilestone.

Til venstre 1 mil, nu på
Frilandsmu-
seet. (Fra E. Draiby: Gamle
Danske Milepæle).

Til højre 2 mil, nu ved Søllerød
Sø. (Opmålt af Søllerød
Museum).

De to hidtil kendte Ole Rømer helmilestone..
Til venstre 1 mil, nu i Frilandsmuseet.¹
Til højre 2 mil, nu ved Søllerød Sø.²

- 1) Fra E. Draiby: Gamle Danske Milepæle.
- 2) Opmålt af Søllerød Museum.

0 10 80 cm